

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника
Інститут історії і політології

Кафедра історії слов'ян

Комар Володимир Леонович

ІСТОРІЯ ПОЛЬЩІ

**Навчально-методичний посібник для студентів І-го курсу спеціальності
«Польська мова і література»**

Івано-Франківськ – 2010

ПЕРЕДМОВА

Для оволодіння курсом Історія Польщі використовуються різні форми і методи навчання, однією з яких є семінарське заняття. Перелік тем семінарських занять визначається навчальною програмою зі спецкурсу. Студенти наперед опрацьовують необхідну літературу й на її основі готують тези виступу. Це дасть можливість чітко усвідомити об'єкт дослідження, виділити основні блоки проблем, через призму яких слід висвітлювати цю тему. Після цього слід приступати до опрацювання джерел. Їх інтерпретація і є одним із основних завдань історичної науки. Розкриття окремих блоків-проблем слід підтверджувати історичними документами. До кожної проголошеної тези необхідно коротке підтвердження з посиланнями на джерело – документ. Доцільно також використовувати цитування монографій, ілюструвати погляди різних історичних шкіл та істориків на одну і ту ж проблему, висловлювати власні думки з цього приводу.

Підготовка до семінарського заняття не є справою одного дня. Слід ґрунтовно опрацювати запропоновану літературу, але, разом з тим, необхідно і самостійно докласти зусиль для того, щоб самому розшукати нові статті, опрацювати їх і ознайомити своїх колег з новинками в дослідженні згаданої проблеми. Такі виступи на семінарських заняттях безперечно матимуть успіх. Відповідь на питання має бути стислою і лаконічною і обов'язково завершуватися загальним висновком, який логічно відповідав би суті виступу.

НАВЧАЛЬНА ПРОГРАМА з курсу „ІСТОРІЯ ПОЛЬЩІ” для студентів I-го курсу спеціальності „Польська мова і література”

Вступ. Предмет і завдання курсу. Періодизація курсу „Історія Польщі”.
Джерела та література.

1. Давньопольська держава. Утворення держави. Мешко I. Прийняття християнства та його значення. Зовнішня політика Польщі за перших П'ястів. Взаємини Давньопольської держави з Київською Руссю. Болеслав I Хоробрий. Суспільно-політичний устрій Давньопольської держави. Економічний розвиток польських земель в період правління перших П'ястів. Польська культура.
2. Період політичної роздробленості. Причини і початок політичної роздробленості в Польщі. Статут Болеслава III Кривоустого та його значення. Зовнішньополітичне становище польських земель. Експансія Бранденбургу на польські землі. Утворення Тевтонського ордену. Походи монголо-татар на Польщу. Економічні і соціальні зміни в період політичної роздробленості. Запровадження німецького права в польських селах і містах. Посилення об'єднавчих тенденцій у польських землях в період політичної роздробленості. Польська культура періоду політичної роздробленості.

3. Формування станової монархії у Польщі. Об'єднання польських земель єдину державу за правління Казимира III (1333 – 1370 рр.) Зовнішня політика Казимира III Великого. Експансія Польської держави на землі Галицько-Волинського королівства. Внутрішня політика. Реформаторська діяльність Казимира III Великого. Створення Краківського університету. Початки правління династії Ягеллонів у Польщі. Формування станово-представницьких органів влади. Соціальна структура і економічні відносини у Польській державі. Культура.
4. Утвердження „шляхетської демократії” у Польському Королівстві. Політичний розвиток Польського Королівства у першій половині XVI ст. Люблінська унія. Утворення Речі Посполитої. Державний устрій Речі Посполитої за Генріховими артикулами 1573 р. Зовнішня політика. Реформаційний рух. Перемога контрреформації в польських землях. Економіка. Міста. Торгівля. Фільварково-панщинна система господарювання. Культура.
5. Засилля „магнатської олігархії” в Речі Посполитій. Еволюція державного устрою Речі Посполитої у XVII ст. Визвольна війна під проводом гетьмана Б. Хмельницького. „Шведський потоп”. Політична криза в Речі Посполитій у 60-х рр. та її розвиток. Річ Посполита в Північній війні. Економічний занепад. Криза політичного устрою в середині XVIII ст. Культура. Шляхетська ідеологія сарматизму.
6. Спроби порятунку Речі Посполитої в часі розподілів кінця XVIII ст. Соціально-економічний розвиток. Державні реформи. Перший поділ Речі Посполитої. Діяльність Чотирирічного сейму. Конституція 3 травня 1791 р. Другий поділ. Повстання під проводом Тадеуша Костюшка. Третій поділ Речі Посполитої. Культура.
7. Польське питання у міжнародній політиці (1795 – 1815 рр.). Зміни на політичній карті Європи внаслідок ліквідації Речі Посполитої. Політика Наполеона I у польському питанні. Польські легіони. Варшавське князівство. Політичний та соціально-економічний розвиток. Польське питання на Віденському конгресі.
8. Національний рух і повстання (1815 – 1864 рр.). Утворення Королівства Польського та його устрій. Соціально-економічні відносини. Листопадове повстання 1830 – 1831 рр. „Велика еміграція” і пошук нових шляхів боротьби. Краківська республіка 1815 – 1846 рр. Повстання 1846 р. Поляки у „весні народів”. Січневе повстання 1863-1864 рр. Польська культура доби романтизму.
9. Польські землі у період модернізації (60-90 рр. XIX ст.). Політика Росії, Німеччини і Австро-Угорщини щодо поляків. Зміни в соціально-економічному становищі. Суспільно-політичні рухи в польських землях. Польська культура.
10. Польські землі на початку XX ст. Польський суспільно-політичний рух. Революція 1905 р. Польське суспільство в роки Першої світової війни.

Польська справа на заключному етапі війни. Культура періоду Молодї Польщі.

11. Друга Річ Посполита в 1918 – 1939 рр. Формування кордонів і внутрішнього устрою Польщі у 1918 – 1921 рр. „Парламентська демократія”. Березнева конституція 1921 р. Ризький договір. Прихід до влади режиму „санації” в Польщі. Утвердження авторитарного режиму на чолі з Юзефом Пілсудським. Політика рівноваги між Німеччиною і СРСР. Економічна криза 1929 – 1935 рр. Польське суспільство та його культура.
12. Польські землі в роки Другої світової війни. Пакт Молотов – Ріббентроп. Окупація польських земель фашистською Німеччиною. Утвердження окупаційної влади. Рух Опору в польських землях. Діяльність еміграційного уряду в Лондоні. Польсько-українське протистояння на Волині 1943 р. Варшавське повстання 1944 р. Польське питання на Ялтинській і Потсдамській конференціях 1945 р.
13. Утвердження комуністичного режиму в Польщі (1945 – 1989 рр.). Польський варіант „народної демократії” 1945 – 1948 рр. Становлення тоталітарного режиму в Польщі 1949 – 1956 рр. Спроби лібералізації 1956 – 1970 рр. Едвард Герек. Політичний і економічний розвиток у 80-х рр. ХХ ст. Культура.
14. Республіка Польща на сучасному етапі. Поява організованої опозиції в Польщі. Засідання „круглого столу”. Демократизація суспільного життя. Політика „шокової терапії”. Зовнішня політика. Стратегічне партнерство з Україною. Польща в ЄС та НАТО. Культура.

ПРОГРАМОВІ ВИМОГИ:

1. Історія Польщі: предмет дослідження та періодизація курсу.
2. Населення, господарство і суспільний лад на польських землях VI-XI ст.
3. Утворення Давньопольської держави. Мешко I.
4. Прийняття християнства в Польщі та його значення.
5. Польща в період правління Болеслава Хороброго.
6. Суспільно-політичний устрій Давньопольської держави.
7. Економічний розвиток польських земель в період правління перших П'ястів.
8. Взаємини Давньопольської держави з Київською Руссю.
9. Польські землі в період моноло-татарської навали і експансії Тевтонського ордену.
10. Розвиток культури в Давньопольській державі.
11. Польське Королівство в період політичної роздробленості: причини, початок, генеза і наслідки.
12. Статут Болеслава III Кривоустого: основні положення.
13. Формування нових станів і категорій населення в період політичної роздробленості.

14. Німецьке право на польських землях.
15. Польська культура в період політичної роздробленості.
16. Передумови і особливості об'єднання польських земель в єдину державу.
17. Польща в період правління короля Владислава Локетка (1306-1333 рр.).
18. Внутрішня політика Казимира Великого.
19. Зовнішня політика Казимира Великого.
20. Загарбання Галицької Русі Польщею.
21. Прийняття Кошицького привілею 1374 р. та його роль в історії Польської держави.
22. Кревська унія 1385 р. та її наслідки
23. Початки правління династії Ягеллонів у Польщі. Внутрішня політика польського короля Ягайла.
24. Відносини Польського королівства з Тевтонським орденом. Грюнвальдська битва 1410 р. та її значення.
25. Державно-політичний устрій Польщі друг. пол. XIV – XV ст.
26. Польська культура XIV-перш. пол. XV ст.
27. Остаточне формування станової монархії в Польщі.
28. Перехід до фільваркової системи господарювання в Польщі друг. пол. XV- XVI ст.
29. Особливості реформації і контрреформації в Польщі.
30. Люблінська унія 1569 р. та її наслідки.
31. Брестська унія 1596 р. та її значення.
32. Утворення і державний устрій Речі Посполитої.
33. Суспільний устрій населення Речі Посполитої.
34. Польська культура наприкінці XV-XVI ст.
35. Визвольна війна під проводом Б. Хмельницького (1648-1657 рр.) та її наслідки для Речі Посполитої.
36. Шведський “потоп” 1655-1660 рр.
37. Війни Польщі з Туреччиною у друг. пол. XVII ст.
38. Криза політичного і економічного устрою Речі Посполитої у друг. пол. XVII ст.
39. Польська культура у XVII ст.
40. Річ Посполита на поч. XVIII ст. та її участь у Північній війні.
41. Політичний та соціально-економічний розвиток Речі Посполитої у першій половині XVIII ст.
42. Спроби реформування устрою Речі Посполитої у 1764-1775 рр.
43. Перший поділ Польщі.
44. Становище земель Речі Посполитої під владою Австрії після розподілів.
45. Чотирьохлітній сейм в Польщі 1788-1792 рр.: програма і діяльність.
46. Конституція Речі Посполитої 3 травня 1791 року: умови прийняття.
47. Конституція 3 травня 1791 р.: основні положення.
48. Повстання під проводом Т. Костюшка.

49. Другий поділ Польщі.
50. Третій поділ Польщі.
51. Польська культура в друг. пол. XVIII ст.
52. Польські легіони і буржуазна Франція.
53. Польські землі під гнітом Прусії на поч. XIX ст.
54. Становище польських земель під владою Росії після розподілів Речі Посполитої.
55. Утворення і політичний устрій Герцогства Варшавського.
56. Соціально-економічне становище населення Герцогства Варшавського.
57. Польське питання на Віденському конгресі 1815 р.
58. Політичний та соціально-економічний устрій Королівства Польського: переумови, причини, основні етапи і наслідки.
59. “Листопадове” повстання 1830-1831 рр. у Королівстві Польському.
60. Польські землі у “весні народів”.
61. Польська культура першої половини XIX ст.
62. Польське повстання 1863-1864 рр. в Російській імперії: передумови, програма, хід, наслідки.
63. Особливості розвитку польського національно-визвольного руху в Австрії, Прусії і Росії після поразки “січневого” повстання.
64. Економічний розвиток польських земель після поразки “січневого” повстання.
65. Польська культура другої половини XIX ст.
66. Польські землі у Першій світовій війні.
67. Відродження незалежної Польської республіки. Ю. Пілсудський.
68. Польсько-українська війна 1918-1919 рр. Встановлення східних кордонів Польщі.
69. Польща в період правління урядів “парламентської демократії”(1919-1926рр.).
70. Встановлення режиму “санації” в Польщі.
71. Польща в період правління режиму “санації”.
72. Зовнішня політика Польщі в 1926-1939 рр.
73. “Березнева” 1921 і “квітнева” 1935 рр. конституції Польської республіки.
74. Економіка міжвоєнної Польщі.
75. Пакт “Ріббентроп – Молотов” і наступний поділ Польщі. Оборонна війна Польщі в 1939 р.
76. Особливості антифашистського Руху Опору в Польщі.
77. Боротьба поляків на полях Другої світової війни.
78. Варшавське повстання 1944 р.: значення та уроки.
79. Боротьба за вибір політичного шляху Польщі у 1945-1948 рр.
80. Соціально-політична криза в Польщі 1956 р. та її наслідки.
81. Утвердження адміністративно-командної системи в Польщі. Конституція 1952 р.

82. Поява організованої опозиції в Польській Народній Республіці.
83. Утворення і діяльність профспілкового об'єднання "Солідарність" в Польщі.
84. Введення воєнного стану в Польщі в грудні 1981 р. Войцех Ярузельський.
85. Засідання "круглого столу" у 1989 р. в Польщі та його значення.
86. Втрата ПОРП керівної ролі в суспільстві та створення коаліційного уряду в ПНР.
87. Прихід до влади "Солідарності" в Польщі.
88. Політика "шокової терапії" в Польщі та її наслідки.
89. Польща в системі міжнародних відносин на сучасному етапі.
90. Польсько-українські відносини на сучасному етапі.

СЕМІНАРСЬКЕ ЗАНЯТТЯ № 1

ТЕМА: ДАВНЬОПОЛЬСЬКА ДЕРЖАВА ЗА ПРАВЛІННЯ МЕШКА I ПЛАН

1. Прийняття християнства в Давньопольській державі.
2. Зовнішня політика Польщі за правління Мешка I.
3. Економічний розвиток польських земель.
4. Польська культура.

ДЖЕРЕЛА ТА ЛІТЕРАТУРА:

- Хрестоматія з історії середніх віків. У 3-х т. – За ред. Граціанського М. П. і Сказкіна С. Д. – Т. 3. – К., 1953.
- Хрестоматія по истории южных и западных славян: В 3 т. Минск, 1987—1989. Т. I. Эпоха феодализма.
- „Великая хроника” о Польше, Руси и их соседях XI – XIII вв. – М., 1987.
- Вандич П. Ціна свободи. Історія Центрально-Східної Європи від Середньовіччя до сьогодні. – К.: Критика, 2004. – 463 с.
- Дыбковская А., Жарын М., Жарын Я. История Польши с древнейших времен до наших дней. – Варшава: Научное издательство ПВН, 1995. – 373 с.
- Зашкільняк Л., Крикун М. Історія Польщі: від найдавніших часів до наших днів. – Львів: Львівський національний університет імені Івана Франка, 2002. – 752 с.
- История Польши. В 3-т. Под. ред. В.Д.Королюка. – Т. 1. – М.: АН СССР, 1956.
- Історія західних і південних слов'ян (з давніх часів до ХХ ст.). – Курс лекцій: Навч. посібник/ В. І. Яровий та ін. – К.: Либідь, 2001. – 632 с.
- Історія Центрально-Східної Європи. Посібник для студентів історичних і гуманітарних факультетів університетів / За редакцією Леоніда Зашкільняка. – Львів: Львівський національний університет імені Івана Франка, 2001. – 660 с.

- Королюк В. Д. Древнепольское государство. – М., 1957. – С. 3 – 89.
- Краткая история Польши. С древнейших времен до наших дней. М., 1993.
- Якубский В.А. Проблемы аграрной истории позднесредневековой Польши. Л., 1975.

СЕМІНАРСЬКЕ ЗАНЯТТЯ № 2

ТЕМА: ПОЛІТИЧНА РОЗДРОБЛЕНІСТЬ ПОЛЬСЬКИХ ЗЕМЕЛЬ ПЛАН

5. Статут Болеслава III Кривоустого та його значення.
6. Експансія Бранденбургу, Тевтонського ордену і монголо-татар на польські землі.
7. Запровадження німецького права в польських селах і містах.
8. Польська культура.

ДЖЕРЕЛА ТА ЛІТЕРАТУРА:

- Хрестоматія з історії середніх віків. У 3-х т. – За ред. Граціанського М. П. і Сказкіна С. Д. – Т. 3. – К., 1953.
- Хрестоматія по истории южных и западных славян: В 3 т. Минск, 1987—1989. Т. I. Эпоха феодализма.
- „Великая хроника” о Польше, Руси и их соседях XI – XIII вв. / Под. ред. Янина В. Л. – М.: Изд. МГУ, 1987. – 259 с.
- Вандич П. Ціна свободи. Історія Центрально-Східної Європи від Середньовіччя до сьогодні. – К.: Критика, 2004. – 463 с.
- Головка А. Б. Древняя Русь и Польша в политических взаимоотношениях X – перв. трети XIII вв. – К., 1988.
- Дыбковская А., Жарын М., Жарын Я. История Польши с древнейших времен до наших дней. – Варшава: Научное издательство ПВН, 1995. – 373 с.
- Зашкільняк Л., Крикун М. Історія Польщі: від найдавніших часів до наших днів. – Львів: Львівський національний університет імені Івана Франка, 2002. – 752 с. + 8 кол. мап.
- История Польши. В 3-т. Под. ред. В.Д.Королюка. – Т. 1. – М.: АН СССР, 1956.
- Історія західних і південних слов'ян (з давніх часів до XX ст.). – Курс лекцій: Навч. посібник/ В. І. Яровий та ін. – К.: Либідь, 2001. – 632 с.
- Історія Центрально-Східної Європи. Посібник для студентів історичних і гуманітарних факультетів університетів / За редакцією Леоніда Зашкільняка. – Львів: Львівський національний університет імені Івана Франка, 2001. – 660 с.
- Королюк В. Д. Древнепольское государство. – М., 1957. – С. 3 – 89.
- Краткая история Польши. С древнейших времен до наших дней. М., 1993.
- Рутковский Я. Экономическая история Польши. – М., 1953.
- Якубский В.А. Проблемы аграрной истории позднесредневековой Польши. Л., 1975.

СЕМІНАРСЬКЕ ЗАНЯТТЯ № 3
ТЕМА: ПОЛЬЩА ЗА ПРАВЛІННЯ КАЗИМИРА III ВЕЛИКОГО
(1333 – 1370 рр.)

ПЛАН

9. Зовнішня політика Казимира III Великого.
10. Експансія Польської держави на землі Галицько-Волинського королівства.
11. Реформаторська діяльність Казимира III Великого.
12. Розвиток польської культури у XIV ст. Створення Краківського університету.

ДЖЕРЕЛА ТА ЛІТЕРАТУРА:

- Хрестоматія з історії середніх віків. У 3-х т. – За ред. Граціанського М. П. і Сказкіна С. Д. – Т. 3. – К., 1953.
- Хрестоматія по истории южных и западных славян: В 3 т. Минск, 1987—1989. Т. I. Эпоха феодализма.
- Вандич П. Ціна свободи. Історія Центрально-Східної Європи від Середньовіччя до сьогодення. – К.: Критика, 2004. – 463 с.
- Дыбковская А., Жарын М., Жарын Я. История Польши с древнейших времен до наших дней. – Варшава: Научное издательство ПВН, 1995. – 373 с.
- Зашкільняк Л., Крикун М. Історія Польщі: від найдавніших часів до наших днів. – Львів: Львівський національний університет імені Івана Франка, 2002. – 752 с. + 8 кол. мап.
- История Польши. В 3-т. Под. ред. В.Д.Королюка. – Т. 1. – М.: АН СССР, 1956.
- Історія західних і південних слов'ян (з давніх часів до XX ст.). – Курс лекцій: Навч. посібник/ В. І. Яровий та ін. – К.: Либідь, 2001. – 632 с.
- Історія Центрально-Східної Європи. Посібник для студентів історичних і гуманітарних факультетів університетів / За редакцією Леоніда Зашкільняка. – Львів: Львівський національний університет імені Івана Франка, 2001. – 660 с.
- Краткая история Польши. С древнейших времен до наших дней. М., 1993.
- Рутковский Я. Экономическая история Польши. – М., 1953.
- Якубский В.А. Проблемы аграрной истории позднесредневековой Польши. Л., 1975.

СЕМІНАРСЬКЕ ЗАНЯТТЯ № 4
ТЕМА: УТВОРЕННЯ І РОЗВИТОК РЕЧІ ПОСПОЛИТОЇ
до першої половини XVII ст.

ПЛАН

1. Люблінська унія 1569 р. та її наслідки.
2. Державний устрій Речі Посполитої за Генріховими артикулами 1573 р.

3. Зовнішня політика Речі Посполитої у другій половині XVI – першій половині XVII ст.
4. Польська культура у другій половині XVI – першій половині XVII ст.

ДЖЕРЕЛА ТА ЛІТЕРАТУРА:

- Хрестоматія з історії середніх віків. У 3-х т. – За ред. Граціанського М. П. і Сказкіна С. Д. – Т. 3. – К., 1953.
- Хрестоматія по истории южных и западных славян: В 3 т. Минск, 1987—1989. Т. I. Эпоха феодализма.
- Вандич П. Ціна свободи. Історія Центрально-Східної Європи від Середньовіччя до сьогодні. – К.: Критика, 2004. – 463 с.
- Дыбковская А., Жарын М., Жарын Я. История Польши с древнейших времен до наших дней. – Варшава: Научное издательство ПВН, 1995. – 373 с.
- Зашкільняк Л., Крикун М. Історія Польщі: від найдавніших часів до наших днів. – Львів: Львівський національний університет імені Івана Франка, 2002. – 752 с. + 8 кол. мап.
- История Польши. В 3-т. Под. ред. В.Д.Королюка. – Т. 1. – М.: АН СССР, 1956.
- Історія західних і південних слов'ян (з давніх часів до XX ст.). – Курс лекцій: Навч. посібник/ В. І. Яровий та ін. – К.: Либідь, 2001. – 632 с.
- Історія Центрально-Східної Європи. Посібник для студентів історичних і гуманітарних факультетів університетів / За редакцією Леоніда Зашкільняка. – Львів: Львівський національний університет імені Івана Франка, 2001. – 660 с.
- Краткая история Польши. С древнейших времен до наших дней. М., 1993.
- Рутковский Я. Экономическая история Польши. – М., 1953.
- Якубский В.А. Проблемы аграрной истории позднесредневековой Польши. Л., 1975.

СЕМІНАРСЬКЕ ЗАНЯТТЯ № 5

ТЕМА: ЕКОНОМІЧНИЙ І ПОЛІТИЧНИЙ ЗАНЕПАД РЕЧІ ПОСПОЛИТОЇ У ДРУГІЙ ПОЛОВИНІ XVII – ПЕРШІЙ ПОЛОВИНІ XVIII СТ.

ПЛАН

1. Визвольна війна українського народу під проводом Богдана Хмельницького 1648-1657 рр.
2. Боротьба польського народу проти шведської окупації 1655-1660рр.
3. Економічна криза в польських землях у другій половині XVII ст.
4. Війни Речі Посполитої з Туреччиною у другій половині XVIIст.
5. Криза політичного устрою Речі Посполитої у другій половині XVIIст. – першій половині XVIII ст.
6. Польська культура у другій половині XVII ст. – першій половині XVIII ст.

ДЖЕРЕЛА І ЛІТЕРАТУРА:

- Хрестоматія з історії середніх віків. У 3-х т.-За ред. Граціанського М.П. і Сказкіна С.Д.-Т. 3.-К., 1953.
- Хрестоматія по истории южных и западных славян: В 3 т. Минск, 1987—1989. Т. I. Эпоха феодализма;
- Дорошенко Д. Нарис історії України.-Львів: Світ, 1992.
- Крип'якевич І. Історія України.-Львів, 1990.
- История Польши. В 3-т. Под. ред. В.Д.Королюка.-Т. 1.-М.: АН СССР, 1956.-С. 300-343.
- Краткая история Польши. С древнейших времен до наших дней. М., 1993.
- Ливанцев К.Е. Сословно-представительная монархия в Польше. Л., 1968.
- Рутковский Я. Экономическая история Польши. М., 195
- Якубский В.А. Проблемы аграрной истории позднесредневековой Польши. Л., 1975.

СЕМІНАРСЬКЕ ЗАНЯТТЯ № 6

ТЕМА: ПОДІЛИ РЕЧІ ПОСПОЛИТОЇ в кінці XVIII ст.

1. Передумови, причини і результати першого поділу Речі Посполитої.
2. Прийняття та основні положення Конституції 3 травня 1791 р.
3. Діяльність Чотирирічного сейму і другий поділ Речі Посполитої.
4. Національно-визвольне повстання під проводом Тадеуша Костюшка.
5. Крах Речі Посполитої у 1795 р.: причини та наслідки.

ДЖЕРЕЛА І ЛІТЕРАТУРА:

- Хрестоматія по истории южных и западных славян: В 3 т. Минск, 1987—1989.- Т. II. Новая история.-С.81-85, 103-104.
- Вандич П. Ціна свободи. Історія Центрально-Східної Європи від Середньовіччя до сьогодення. – К.: Критика, 2004. – 463 с.
- Дыбковская А., Жарын М., Жарын Я. История Польши с древнейших времен до наших дней. – Варшава: Научное издательство ПВН, 1995. – 373 с.
- Зашкільняк Л., Крикун М. Історія Польщі: від найдавніших часів до наших днів. – Львів: Львівський національний університет імені Івана Франка, 2002. – 752 с. + 8 кол. мап.
- История Польши / Под ред. В.Д.Королюка. Москва, 1956. –Т. 1.
- История Польши. В 3-т. Под. ред. В.Д.Королюка.-Т. 1.-М.: АН СССР, 1956.-С.441-638.
- Історія західних і південних слов'ян (з давніх часів до XX ст.). – Курс лекцій: Навч. посібник/ В. І. Яровий та ін. – К.: Либідь, 2001. – 632 с.
- Історія Центрально-Східної Європи. Посібник для студентів історичних і гуманітарних факультетів університетів / За редакцією

Леоніда Зашкільняка. – Львів: Львівський національний університет імені Івана Франка, 2001. – 660 с.

- Соловьев С. История падения Польши. Восточный вопрос / С. М. Соловьев. – М.: ООО «Издательство АСТ», 2003. – 364 с.

СЕМІНАРСЬКЕ ЗАНЯТТЯ № 7

ТЕМА: ПОЛЬСЬКІ ЗЕМЛІ У ПЕРШІЙ ПОЛОВИНІ ХІХ ст.

ПЛАН

1. Особливості політичного становища польських земель у складі іноземних держав на початку ХІХ ст.
2. Варшавське князівство: політичний та соціально-економічний устрій.
3. Королівство Польське: політичний та соціально-економічний устрій.
4. “Листопадове” повстання у Королівстві Польському: переумови, причини, основні етапи і наслідки.
5. Польська культура першої половини ХІХ ст.

ДЖЕРЕЛА і ЛІТЕРАТУРА:

- Хрестоматия по истории южных и западных славян: В 3 т. Минск, 1987—1989.- Т. II. Новая история.-С.81-85, 103-104.
- История Польши. В 3-т. Под. ред. В.Д.Королюка.-Т. 1.-М.: АН СССР, 1956.-С.441-638.
- Історія південних і західних слов’ян.-К., 1987.-С. 93-120.
- Куля В. Формирование капитализма в Польше. М., 1959.
- Леськевикова Я. Общество Королевства Польского (1815-1864) в свете новейших исследований // Вопросы истории.-1977.-№ 12.-С. 112-118.
- Миллер А.И. Очерки польской истории (X век-1918 год) // Преподавание истории в школе.-1990.-№ 1.-С. 31-47.
- Митина Н.П. Социальный состав участников польского восстания 1830-1831 года // Историко-социологические исследования.-М., 1970.-С.169-177.
- Обушенкова Л.А. Королевство Польское в 1815—1830 гг. Экономическое и социальное развитие. М., 1979.
- Ольшанский П.Н. Декабристы и польское национально-освободительное движение. М., 1959.
- Освободительные движения народов Австрийской империи. Возникновение и развитие, конец XVIII в. — 1849 г. М., 1980.- Т. I.
- Очерки истории культуры славян. М., 1996.
- Польша на путях развития и утверждения капитализма, конец XVIII — 60-е гг. XIX в. М., 1984.
- Попков Б.С. Польский ученый и революционер Иоахим Лелевель. Русская проблематика и контакты. М.-, 1974.

- Сироткин В.Г. Дуэль двух дипломатий.-М., 1966.
- Федосова Е.И. Польский вопрос во внешней политике Первой империи во Франции.-М.: Изд-во Моск. ун-та, 1980.-205 с.
- Шталькерберг Ю.Й. Из истории польского восстания // Советское славяноведение.-1966.-№ 5.-С. 60-69.
- Якубский В.А. Проблемы аграрной истории позднесредневековой Польши. Л., 1975.

СЕМІНАРСЬКЕ ЗАНЯТТЯ № 8
ТЕМА: ПОЛЬСЬКІ ЗЕМЛІ У ДРУГІЙ ПОЛОВИНІ ХІХ ст.

ПЛАН

1. Польські землі у “весні народів” 1848 р.
2. Польське повстання 1863-1864 рр. в Російській імперії.
3. Особливості розвитку польського національно-визвольного руху.
4. Економічний розвиток польських земель.
5. Польська культура другої половини ХІХ ст.

ДЖЕРЕЛА і ЛІТЕРАТУРА:

- Хрестоматия по истории южных и западных славян: В 3 т. Минск, 1987-1989.- Т. II. Новая история.
- История Польши. В 3-т. -Т. 2.-М., 1954.-С..
- Історія південних і західних слов’ян.-К., 1987.
- Куля В. Формирование капитализма в Польше. М., 1959.
- Миско В.М. Польское восстание 1863 г.- М., 1962.
- Общественное движение на польских землях. Основные политические течения и политические партии в 1864—1914 годах. М., 1988.
- Освободительные движения народов Австрийской империи. Возникновение и развитие. Конец 18 в.-1849 г.-М.: Наука, 1980.-608 с.
- Освободительные движения народов Австрийской империи. Период утверждения капитализма. М., 1981. Т. II.
- Очерки истории культуры славян. М., 1996.
- Польское освободительное движение ХІХ—ХХ вв. и проблемы истории культуры. М., 1966.
- Польша на путях развития и утверждения капитализма. Конец 18 –60-е годы ХІХ века.-М.:Наука, 1984.
- Ревуненков Г.В. Польское восстание 1863 г. и европейская дипломатия. Л., 1967.
- Смирнов А.Ф. Восстание 1863 года в Литве и Белоруссии.-М., 1963.-325 с.

- Тырнович М. Революционное движение в Силезии в 1846-1848 годах.- М., 1951.-87 с
- Шталькерберг Ю.Й. Из истории польского восстания // Советское славяноведение.-1966.-№ 5.-С. 60-69.
- Фалькович С.М. Идеино-политическая борьба в польском освободительном движении 50-60-х годов XIX в. М., 1966.

Перелік питань до колоквиуму
з «Історії Польщі»

**ТЕМА: ПОЛЬСЬКА КУЛЬТУРА ПЕРШОЇ ПОЛОВИНИ XIX
СТОЛІТТЯ**

1. Історичні умови розвитку польської культури після поділів Речі Посполитої.
2. Характерні риси польського просвітництва початку XIX ст.
3. Основні тенденції культурного розвитку доби романтизму (30 – 50-ті рр. XIX ст.).
4. Формування польської національної свідомості.
5. Польська література доби романтизму.
6. «Українська школа» в польській літературі.
7. Розвиток освіти і наукових знань.
8. Архітектура і образотворче мистецтво.
9. Польська музика і театр.
10. Характерні особливості польського побуту і звичаїв.
11. Особливості розвитку польської культури на теренах Правобережної України, Білорусі і Литви.

Рекомендована література:

- Бовуа Д. Російська влада та польська шляхта в Україні 1793-1830 / Переклад з французької Зої Борисюк. – Львів: Кальварія, 2007. – 296 с.
- Данилюк П. Г. Тадеуш Чацький та його роль у розвитку освіти на Правобережній Україні // Український історичний журнал. – 2009. - №2. – С.51 –66.
- Дильонгова Г. Історія Польщі 1795 – 1990 / Пер. з пол. М. Кірсенка. – К.: Вид. дім. „Киево – Могилянська академія”, 2007. – 239 с.
- Зашкільняк Л., Крикун М. Історія Польщі: Від найдавніших часів до наших днів. – Львів, 2002. – С.271-276; 335-346.
- Історія південних і західних слов'ян (з давніх часів до XX ст.). Курс лекцій. За ред В.І. Ярового. – К.: Либідь, 2001. – 632 с.

- Історія Центрально-Східної Європи. Посібник для студентів історичних і гуманітарних факультетів університетів / За редакцією Леоніда Зашкільняка. – Львів, 2001. -229 – 231.
- Павлюк В. В. Польська аристократія у суспільно-політичному житті Правобережної України після поділів Речі Посполитої // Український історичний журнал. – 2010. – №3. – С.154 – 165.

ТЕМИ РЕФЕРАТІВ:

1. Слов'янські племена на території сучасної Польщі у VIII – першій половині X ст.: населення, господарство, суспільний лад.
2. Утворення Давньопольської держави за Мешка I та її устрій.
3. Польська держава в період правління Болеслава I Хороброго.
4. Суспільно-політичний устрій Давньопольської держави.
5. Економічний розвиток польських земель за правління перших П'ястів.
6. Зовнішня політика Давньопольської держави.
7. Міждержавні відносини давньої Польщі і Київської Русі.
8. Розвиток культури в Давньопольській державі.
9. Польське землі в період політичної роздробленості: причини, початок, генеза і наслідки.
10. Формування нових станів і категорій населення в період політичної роздробленості.
11. Німецьке право на польських землях.
12. Польські землі в період моноло-татарської навали і експансії Тевтонського ордену.
13. Польська культура в період політичної роздробленості.
14. Передумови і особливості об'єднання польських земель в єдину державу в кінці XIII – початку XIV ст.
15. Внутрішня політика короля Казимира Великого.
16. Зовнішня політика Польщі за правління короля Казимира Великого.
17. Загарбання Галицько-Волинського королівства Польщею.
18. Внутрішня політика польського короля Ягайла.
19. Відносини Польського королівства з Тевтонським орденом в XIV – XV ст.
20. Грюнвальдська битва 1410 р. та її значення.
21. Державно-політичний устрій Польщі друг. пол. XIV – XV ст.
22. Польська культура XIV-перш. пол. XV ст.
23. Остаточне формування станової монархії в Польщі.
24. Перехід до фільваркової системи господарювання в Польщі друг. пол. XV – XVI ст.
25. Особливості реформації і контреформації в Польщі.
26. Люблінська унія 1569 р. та її наслідки.
27. Утворення і державний устрій Речі Посполитої.
28. Суспільний устрій населення Речі Посполитої.

29. Польська культура наприкінці XV –XVI ст.
30. Шведський “потоп” 1655 – 1660 рр. та його наслідки для Польщі.
31. Війни Польщі з Туреччиною у друг. пол. XVII ст.
32. Криза політичного і економічного устрою Речі Посполитої у друг. пол. XVII ст.
33. Польська культура у XVII ст.
34. Річ Посполита на початку XVIII ст. та її участь у Північній війні.
35. Політичний та соціально-економічний розвиток Речі Посполитої у першій половині XVIII ст.
36. Спроби реформування устрою Речі Посполитої у 1764-1775 рр.
37. Чотирьохлітній сейм в Польщі 1788-1792 рр.: програма і діяльність.
38. Конституція Речі Посполитої 3 травня 1791 року: умови прийняття і основні положення.
39. Повстання під проводом Т. Костюшка.
40. Утворення і політичний устрій Герцогства Варшавського.
41. Політичний та соціально-економічний устрій Королівства Польського.
42. “Листопадове” повстання 1830-1831 рр. у Королівстві Польському.
43. Польські землі у “весні народів”.
44. Польська культура першої половини XIX ст.
45. Польське повстання 1863-1864 рр. в Російській імперії: передумови, програма, хід, наслідки.
46. Особливості розвитку польського національно-визвольного руху Німеччині, Австро-Угорщині та Росії в останній третині XIX ст.
47. Польська культура другої половини XIX ст.
48. Польські землі у Першій світовій війні.
49. Відродження незалежної Польської республіки. Ю. Пілсудський.
50. Встановлення східних кордонів Польщі у 20-х рр. XX ст.
51. Польсько-українська війна 1918-1919 рр.
52. Польща в період правління урядів “парламентської демократії” (1922-1926 рр.).
53. Встановлення режиму “санації” в Польщі.
54. Польща в період правління режиму “санації”.
55. Особливості антифашистського Руху Опору в Польщі.
56. Польсько-український конфлікт на Волині в 1943 р.
57. Акція «Вісла» в контексті польсько-українських відносин.
58. Утвердження адміністративно-командної системи в Польщі після завершення Другої світової війни.
59. Поява організованої опозиції в Польській Народній Республіці.
60. Втрата ПОРП керівної ролі в суспільстві та створення коаліційного уряду в ПНР.
61. Прихід до влади “Солідарності” в Польщі.
62. Республіка Польща на сучасному етапі розвитку.
63. Українсько-польські відносини на сучасному етапі.

ЗМІСТ

Передмова.....	3
Навчальна програма.....	3
Програмові вимоги.....	5
Плани семінарських занять і література.....	8
Семінарське заняття №1.....	8
Семінарське заняття №2.....	9
Семінарське заняття №3.....	10
Семінарське заняття №4.....	10
Семінарське заняття №5.....	11
Семінарське заняття №6.....	12
Семінарське заняття №7.....	13
Семінарське заняття №8.....	14
Перелік питань і література до колоквиуму.....	15
Теми рефератів.....	16

